

(ст. 287) от каждого государства – участника признания обязательной юрисдикции одной из процедур, влекущих обязательное решение: а) Международного трибунала по морскому праву; б) Международного Суда; в) Арбитража; г) Специального арбитража.

При этом, не нарушая существующей системы мирного урегулирования международных споров, Конвенция 1982 г. сохраняет возможность обращения к любым средствам, указанным в ст. 33 Устава ООН, а также в региональных или двусторонних соглашениях (ст.ст. 279, 282). Ст. 280 Конвенции устанавливает, что никакие средства, закрепленные частью XV Конвенции, не затрагивают права любых государств – участников в любое время договориться об урегулировании своих споров, касающихся толкования или применения настоящей Конвенции, любыми мирными средствами по их выбору.

Таким образом, впервые в истории мореплавания установлен уникальный современный механизм разрешения международных споров мирными средствами.

Литература:

1. Брехова Н. А. Международные морские споры и порядок их разрешения в соответствии с частью XV Конвенции ООН по морскому праву 1982 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=40570>. – Название с экрана.
2. Авраменко И. М. Конвенция ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 г. [Текст]: Международное морское право Учебное пособие. – 2-е изд., исправл. и доп. / И. М. Авраменко. – М.: РКонсульт, 2003. – С. 79–264;
3. Устав Организации Объединенных Наций (Сан-Франциско, 26 июня 1945 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.garant.ru/2540400/>. – Название с экрана.

О. В. Коч

асп.

науковий керівник: к.ю.н., доц. Є. Д. Стрельцова

ВИЗНАЧЕННЯ АРБІТРАБЕЛЬНОСТІ: ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ УКРАЇНИ

Арбітрабельність, як можливість передати справу на розгляд міжнародного комерційного арбітражного суду (далі – МКАС), розглядається як один з керівних принципів, що виступає умовою визнання та звернення до виконання іноземних арбітражних рішень.

Тому аналіз питань визначення арбітрабельності спорів уявляється вкрай важливим як з теоретичної, так із практичної точок зору. Зупинимося стисло на другому аспекті даної проблематики з метою виявлення тенденцій судової практики України до визначення арбітрабельності спорів.

Зазначимо, що термін «арбітрабельність» означає правосуб'єктність сторін арбітражної угоди, включаючи добровільність їх волевиявлення (суб'єктивна арбітрабельність), і допустимість спору як предмета арбітражного розгляду (об'єктивна арбітрабельність) [1, с. 39-40].

Судова практика розширює законодавчо встановлений перелік справ, що відносяться до виключної підсудності державних судів України, встановлений у законі «Про міжнародне приватне право» [2, ст. 77]. Наприклад, у судовій практиці сформовано підхід, що корпоративні відносини у господарських товариствах, зареєстрованих в Україні, є частиною публічного порядку України. Відповідно до п. 9 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 р. № 13 учасники господарських товариств не вправі підпорядковувати МКАС корпоративні спори, так як відносини корпоративного управління регулюються імперативними нормами права України. Так, формується підхід, що всі справи, предметом яких є відносини, що регламентовані імперативними нормами права, складають публічний порядок України та не можуть бути передані на розгляд арбітражу. Такий підхід значно розширює категорії справ, що не підсудні МКАС та не враховує принцип компетенції-компетенції арбітражу. Проте порушення імперативних норм національного права не тотожно порушенню публічного порядку. Більшість національних судів держав, дружніх арбітражу, притримуються позиції, що підставою для відмови у визнанні та виконанні рішень МКАС є порушення виключно міжнародного публічного порядку [3, с.107].

Також в українській судовій практиці склалась тенденція до визнання неарбітрабельними справ, які були розглянуті у МКАС на підставі арбітражних застережень, якщо такі були складовою договорів, визнаних недійсними національними судами, прикладами таких рішень є ухвала Оболонського районного суду м. Києва по справі № 756/618/14-ц від 15.05.2017 р., Ухвала Апеляційного суду м. Києва по справі № 756/618/14-ц від 05.07.2017 р.

Проте, такий підхід не відповідає загальним тенденціями світової практики та суперечить доктрині віддільності арбітражної

угоди від інших умов договору, яку, зокрема, закріплено в Законі України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [4, ст.16].

Щодо встановлення суб'єктивної арбітрабельності, має значення як правоздатність сторони арбітражної угоди, так і її представника. Якщо суд виявить, що представник сторони у МКАС не був наділений повноваженнями на представництво, то у клопотанні про визнання та виконання рішення МКАС буде відмовлено, як встановив Апеляційний суд Івано-Франківської області в ухвалі по справі №354/81/15-ц від 21.03.2016 р. Так, національний суд фактично здійснює дублювання повноважень МКАС у частині визначення повноважень представників сторін.

При розгляді належно оформленої арбітражної угоди як доказу вільного волевиявлення сторін на передачу спору до МКАС, національні суди відмовляють у визнанні та виконанні арбітражних рішень на підставі неправильного зазначення назви арбітражної установи, наприклад, «Арбітражний суд при ТПП, м. Вена (Австрія)» – замість правильного «Міжнародний арбітражний суд Федеральної палати економіки Австрії (VIAC)», «Арбітраж Міжнародної ТПП Парижу» – замість «Міжнародний арбітражний суд при Міжнародній торговій палаті» [5, с. 20].

Проте дана підстава може мати місце лише у випадках, коли допущена помилка не дозволяє встановити справжнє волевиявлення сторін. Так, не може бути підставою для відмови у визнанні та виконанні арбітражного рішення неправильно вказана назва МКАС, якщо: 1) вказано «арбітражний суд міста/держави», в якому зареєстровано тільки один МКАС; 2) сторона стверджує, що у арбітражній угоді неправильно вказано назву, проте вона не оспорила цього протягом арбітражного розгляду справи, як роз'яснено в ухвалі Апеляційного суду м. Києва по справі № 761/19982/14 від 05.02.2015 р.

Так, визначення арбітрабельності національними судами України може мати істотне значення при розгляді справ про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень, зокрема, та у формуванні про-арбітражного іміджу держави, в цілому. Наразі у судовій практиці трапляються випадки прийняття рішень, що суперечать принципам визнання та виконання рішень МКАС, вироблених на міжнародному рівні, що зумовлює необхідність у законодавчому врегулюванні даної сфери, зокрема, імплементації міжнародних норм та рекомендацій, провідних міжнародних організацій у сфері арбітражу.

Література:

1. Landolt P. L. Modernised EC Competition Law in International Arbitration [Текст]/ P. L. Landolt // Kluwer Law International. – 2006 – 365 p.
2. Про міжнародне приватне право [Текст]: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV // Голос України. – 2005. – № 138.
3. ICCA's Guide to the Interpretation of the 1958 New York Convention: a Handbook For Judges [Текст]/ ICCA International Council for Commercial Arbitration. – 2011. – с. 179.
4. Про міжнародний комерційний арбітраж [Текст]: Закон України від 24.02.1994 р. №4002-XII // К.: Парлам. Вид-во. – 1994 р. – № 25. – ст. 198.
5. Пільков К. Україна – дружня арбітражу юрисдикція: статистично-аналітичний огляд, 2013-2014. [Текст] / К.Пільков. – К.: Cai&Lenard, 2014. – 27 с.

О. І. Лефтерова

*магістрант 2 курсу, спеціальність «Право»
науковий керівник: к.ю.н., доц. Є. Д. Стрельцова*

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ЕТАПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Міжнародне усиновлення, або усиновлення з іноземним елементом, є інститутом міжнародного приватного права і охоплює усі суспільні відносини, які виникають у процесі усиновлення дитини – громадянина однієї країни громадянами іншої. Для з'ясування особливостей міжнародного усиновлення корисним було б дослідити, перш за все, процес становлення цього інституту, тим більш, що він набуває все більшої актуальності як у світі в цілому, так і в Україні зокрема.

Слід зазначити, що у сучасній науці міжнародного приватного права існує дві точки зору на генезис інституту міжнародного усиновлення.

Перша точка зору базується на хронологічному способі дослідження інституту усиновлення з іноземним елементом як соціального та правового явища в різних формах та проявах у певний історичний проміжок часу. Прихильниками такого підходу є, зокрема, Н. В. Погорецька, Ю. В. Деркаченко [1, с. 116].

Прибічники другої точки зору пов'язують виникнення та розвиток інституту міжнародного усиновлення з появою міжнародних конвенцій та угод про правову допомогу з даного питання. За таким підходом становлення інституту міжнародного усиновлення можна датувати початком ХХ сторіччя. Прихильником такої позиції є, наприклад, В. М. Гребенюк [2, с.127].